

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р Николай Чудомиров Нетов, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, научна специалност: 3.8 Икономика

Относно: дисертационния труд на Олга Георгиева Игнатова на тема: *„МОДЕЛИ НА ПУБЛИЧНО-ЧАСТНО ПАРТНЬОРСТВО КАТО БАЗА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ ”* за присъждане на научната степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли – образование, наука и иновации)

Основание за становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”

1. Информация за дисертанта

Докторантът Олга Георгиева Игнатова е родена на 31.01.1985 г. в гр. Техеран, Иран. Завършва бакалавърска степен специалност „История“ в Исторически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и непосредствено след това магистърска степен в същия факултет в специалност „Кризи, конфликти и дипломатия в световната история XV-XX век“ с магистърска теза на тема „Ролята на дипломатията в изграждането и падането на Берлинската стена“. В периода 2013-2018 г. авторът на дисертационния труд е докторант, задочна форма в Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли – образование, наука и иновации). През 2006 г. докторантът започва трудовата си кариера в няколко финансови институции. Провежда стаж в Министерство на образованието и науката към дирекция „Наука“. От 2012 г. работи в Технически университет – София, в сектор „Международна интеграция“, където натрупва опит и познания в разработването на проекти по национални и международни програми в областта на образованието и науката.

Дисертационният труд е обсъден на Разширен катедрен съвет на катедра „Икономика и управление по отрасли“ при СУ „Св. Климент Охридски”, Стопански факултет на 02.05.2018 г. Научен ръководител е проф. д-р Албена Вуцова.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертацията е структурирана в пет глави, като всяка от тях съдържа уводна част, изследователска част и заключение с основните изводи на направените в нея обзор или изследване, таблици и фигури. Използвани са 332 литературни източника, от които 18 заглавия на кирилица и 314 на латиница. Дисертацията съдържа 12 фигури и 16 таблици. Дисертационният труд е оформен съгласно техническите изисквания.

Актуалността на темата произтича от това, че в България темата за ПЧП като една от формите на взаимодействие между публичния и частния сектор, въведена, за да реши актуални икономически и социални проблеми все още е слабо дискутирана в контекста на интелигентния растеж и в по-голяма степен като фактор за икономическото и устойчивото развитие на страната.

Обект на изследване в дисертацията е са съществуващи ПЧП модели, приложими в ЕС, описани като добри практики, и тези, прилагани в Р България в съответствие с основните направления на националната стратегическа рамка за развитие на страната, а **предметът** се отнася до разкриване на е приложим усъвършенстван административно-правен модел, който има възможност да създаде условия за интелигентен растеж в България.

Основната **цел** на дисертационния труд е да се анализират съществуващите национални и чуждестранни практики за ПЧП и да се предложи дизайн на усъвършенстван административно-правен модел, разглеждан като пилотен в два частни случая (case study), който да спомогне за постигане на интелигентен растеж на икономиката в Р България. Реализирането на тази цел се конкретизира в решаването на три изследователски задачи.

Защитавана **теза** е, че въвеждането на нови елементи в настоящите национални административно-правни модели на ПЧП би създадо условия за по-ефективното им функциониране, като предложените в дисертацията нови модели на ПЧП ще имат положителен ефект при постигането на интелигентен икономически растеж.

Изследователската **методология** е конкретизирана в използването на специфична методика, критерии и показатели за анализ и оценка (с. 11 и с.12). Основните методи на изследване са съчетаване на теоретичен подход към изследваната икономическа реалност с анализ на развитието на конкретни случаи и собствени проучвания. Сред основните методи са историческият и методът на сравнителен анализ. Историческият метод е приложен, за да се изяснят основните понятия за ПЧП, както и интелигентният растеж и неговата институционална рамка. При това се поставят исторически граници, чрез които да се проследят етапите в конкретната икономическа среда, какво налага създаването и усъвършенстването на това партньорство, липси и „барииери за адекватно функциониране на ПЧП.“

Чрез сравнителния метод и анализа на конкретния случай са установени недостатъците на прилагания модел на ПЧП до момента у нас, поради които не може да се постигне интелигентен икономически растеж. Този метод е в основата за натрупване на информация, необходима, за да се разработи усъвършенстван модел. Основната теза е тествана чрез апробиране на предложения административно-правен модел в практиката..

Кандидатът е формулирал твърде общо **ограниченията** на изследването (с. 196) - дисертационният труд разглежда научна област, в която голяма част от научните резултатите са дискуссионни. За целта е използван набор от емпирични данни, които са анализирани предимно с количествени и иконометрични методи. Положени са значителни усилия за получаване на качествени данни и коректен анализ, но въпреки това резултатите следва да се тълкуват с необходимото внимание и не са безспорни, преди да бъдат допълнително потвърдени от други научни изследвания. Изследвани са добри европейски практики и такива, прилагани в САЩ и Канада, но в ограничен сегмент. Разгледани са почти всички национални случаи, но са обработени само тези, за които има официални и достъпни данни. Използваните анкетни данни за икономическите очаквания са приложени единствено в двата анализирани конкретни случая, а не при

други ПЧП проекти и други икономически сектори. Поради типа на изследването и получените данни, конкретната оценка не може да бъде общо приложима..

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В ПЪРВА ГЛАВА на дисертационния труд се прави преглед на основополагащи публикации и основни теории за публично-частно партньорство. В нея е направен исторически преглед и анализ на развитието на ПЧП и основните прилагани модели в европейски страни и водещи икономики.

Във ВТОРА ГЛАВА се представя литературен обзор на интелигентния растеж. Неговото развитие и принципи, значението му за социалния и икономическия живот.

В ТРЕТА ГЛАВА се прави преглед на законовите, административните и финансовите условия за прилагане на ПЧП. Представя основни дефицити и ограничения в партньорството между публичния и частния сектор, за да очертае необходимостта от създаване на усъвършенстван административно-правен модел.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА е фокусирана върху разработването на усъвършенстван модел за публично-частно партньорство в Р България. На базата на бенчмаркинг на вече осъществени или действащи национални и международни ПЧП проекти се прави анализ на ефективността им и е предложено включването на нови сателитни елементи. Дефинира се функцията на ПЧП като база за постигане на интелигентен растеж и основните способности за това.

ПЕТА ГЛАВА предлага приложение на дефинирания в четвърта глава модел и представя резултатите от неговото апробиране. Дискутирано е специално участието на гражданското общество в конкретни случаи и ефектът от участие на университетите при два ПЧП проекта - „Софийска вода“ АД и „София Тех Парк“ АД. Изследването е допълнено и с разпространение и последваща обработка на въпросник-интервю, в който участват служители в изследваните ПЧП проекти. На базата на това е направена и симулационна апробация на предложения модел. Пета глава приключва с основни изводи за бъдещето на ПЧП в Р България.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕТО е направена рекапитулация на извършената изследователска дейност, а така също са резюмирани главните резултати и изводи.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

На основата на получените резултати дисертантът е формулирал две групи приноси на дисертацията, които са нейно лично постижение:

Теоретични:

1. Извършено е проучване и е направен анализ в теоретичен аспект в прилагането на публично-частното партньорство, което извежда необходимостта от търсене на иновативни решения в предоставянето на продукти и услуги от обществен интерес.

2. Извършено е теоретично проучване и е направен анализ на добри ПЧП практики в Европа, САЩ и Канада, като са идентифицирани елементите, които имат значение за постигане на интелигентен растеж на икономиката;

3. Направен е сравнителен анализ на националните и европейските ПЧП практики. На тази основа са изведени основни фактори и критерии за успешна

реализация на ПЧП. Настоящата разработка прави опит да постави началото на нов анализ, като предлага допълнения към съществуващата теория за ПЧП в България. Получените резултати могат да отчетат влиянието на фактори, възникващи в настоящ етап и имащи влияние за реализацията на продукти и услуги от обществен интерес.

Практически:

1. Изследвани са два конкретни и гранични случая на ПЧП проекти на национално ниво и е проведено анкетно проучване, предоставящо допълваща информация към изследванията. Установено е, че са налице необходимите условия за добавяне на нови елементи към ПЧП структурата в страната;

2. Разработен е и е апробиран усъвършенстван административно-правен модел на ПЧП с нови елементи. Използването и апробирането на вече установен и емпирично тестван модел за изследване на ПЧП създава предпоставки за сравнение между България и други държави. Това представлява стимул за установяване на бъдещи взаимоотношения, както и условие за провеждането на сравнителни изследвания.

Проведеното изследване в дисертационния труд позволява както директно използване на резултатите в по-нататъшни научни и научно-приложни разработки, така и извеждане на препоръки към икономическата политика въз основа на основните резултати в модела..

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Резултатите от дисертацията са апробирани посредством: (а) научни публикации по темата на изследването – статии в страната и чужбина (4 бр.); (б) изнесени доклади на национални и международни научни форуми (3 бр.).

Към дисертацията има приложена и информация за проведена в „София Тех Парк“ АД и „Софийска вода“ АД апробация на предложените нови сателитни елементи в моделите на ПЧП за постигане на интелигентен растеж в страната. Използвани са индикатори, като специализация, ефикасност, качество, иновативност, за да бъде проследена ефективността на публично-частното партньорство с акцент към обществена полезност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е в обем от 52 страници, разкрива основните моменти от дисертационния труд в синтезиран вид и като такъв отговаря напълно на изискванията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към така представената работа могат да се направят по- скоро препоръки по отношение на по-активно разпространение на постигнатите резултати. Казусът на СТП като анализ на структура и функциониране е първият като завършено изследване на национално ниво. При подходящо този анализ може да бъде полезен на управляващия орган на СТР както и на МИ.

Към докторантката бих задал следния въпрос:

!. До колко концесионните договори могат да бъдат релевантна ПЧП структура за интелигентен растеж и налага ли се промяна на тяхната организация ?

8. Заключение

Дисертантът демонстрира широки познания не само в собствената си област, но и в по-широките изследователски полета на глобалните проблеми, общата методология и методика на познанието. Олга Георгиева Игнатова е напълно коректна в позоваването на използваните публикации. В същото време тя демонстрира собствен прочит на ключови теоретични публикации по темата, което ѝ позволява тяхното критично осмисляне и създаване на собствени концепции. Доказателство за това е създаването и апробирането на собствен административно-правен модел, който се потвърждава чрез теорията на Linder (1999), която твърди, че „ПЧП се фокусира върху сътрудничеството, а не върху конкуренцията, тъй като отличителен белег на партньорствата е сътрудничеството. В същото време механизмът за дисциплиниране не е прекъсване на взаимоотношенията с клиента или ниски маржове на печалба, а съвместно предприятие, което разпределя финансовия риск между публичния и частния сектор.“

Потвърдените хипотези очертават една реалистична картина за състоянието и перспективите пред прилагането на публично-частното партньорство. Направените приноси са лично дело на автора. Основната цел на дисертацията - да предложи усъвършенстван правно административен модел, който да е национално приложим е постигната. С този дисертационен труд авторът разкрива качества на зрял изследовател и отговорно отношение към научната дейност.

Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Олга Георгиева Игнатова научната степен „доктор“ по професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност: 05.02.18 (Икономика и управление на отрасли).

23.07.2018

София

Подпис:.....

доц. д-р Николай Нетов